

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΩΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ.

Πρό τινων μηνών ηγήθη εν Ποσειδάμνη μνημειον προς τιμήν τῆς Ἑλεονώρας Προχάσας, ἣτις ἐν ἔτει 1813 εἶχε λάβῃ μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος στρατείαν καὶ κατὰ τὴν ἐν Gshnde μάχην τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1813 ἀπέθανε τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον. Ἡ οὕτω τιμηθεῖσα δὲν εἶνε ἡ μόνη, ἀλλὰ μία ἐκ τῶν πλείστων ἐκείνων γυναικῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ παντὸς λαοῦ, αἰτινες ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς διεκρίθησαν ἐπὶ ἐκτάκτῳ «ἀνδρείᾳ» πολλάκις δὲ καὶ ἐξόχῳ στρατηγικῇ μεγαλοφυΐᾳ. Ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ἡρωϊδῶν θὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὀλίγας μόνον, ὅσας θεωροῦμεν ἥκιστα γνωστὰς τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀναφέρομεν τὴν Μαξιμιλιανὴν Λέιτχορστ, ἣτις κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς ἐφόρεσεν ἀνδρικά ἐνδύματα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς βαρῶνου φὸν Χάλδεν ὡς θαλαμηπόλος παῖς (page). Κατὰ τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς κατέλιπε τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ μεταβάσα εἰς Βιέννην ἔγεινε μαθητὴς ἐν τινὶ στρατιωτικῇ σχολῇ, βραδύτερον δὲ μετασχούσα πολλῶν στρατειῶν καὶ διακριθεῖσα ἐπὶ ἐκτάκτῳ ἀνδρείᾳ ἔλαβε πολλὰς τιμὰς καὶ ἐπαίνους καὶ τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁμως ἀσθενήσασα ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἦτο γυνὴ καὶ ἀπελύθη τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας μὲ τὸν βαθμὸν καὶ τὸν μισθὸν ἀνθυπολοχαγοῦ, ἔλαβε δὲ καὶ τὴν ἀδειαν νὰ φορῇ τὰ ἀνδρικά ἐνδύματα ὡς πρότερον, τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου ἔκαμε χρῆσιν μέχρι τοῦ θανάτου τῆς ἐν ἔτει 1748. Περὶ ἄλλης τινὸς ἡρωίδος ἔγραψεν ὁ Ἄμερ-ρόλφης ἐν τῇ «Ἀναποκριτῆς» τοῦ Ἀμβούργου ἐν ἔτει 1801 τὰ ἑξῆς:

«Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους μεταβαίνουσι πολλοὶ γάλλοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι ἐκ Γουλιώνας εἰς Αἴγυπτον, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ἡ σύζυγος τοῦ πρώην στρατηγοῦ Xaintrailles. Ἡ κυρία αὕτη δεῖξεν ἐν τῷ στρατῷ τσοσάτην ἀνδρείαν καὶ γενναϊότητα, καὶ παρέσχε τοσοῦτον λαμπρὰ δειγμάτων στρατηγικῆς ἰκανότητος καὶ ἐνεργείας, ὥστε ἡ γαλλικὴ κυβερνήσις διώρισεν αὐτὴν στρατηγὸν καὶ τῇ ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ φορῇ ἀνδρικήν ἐνδυμασίαν. Ἡ ἡρωὶς αὕτη ὀνομάζεται Μαρία Ἐνριέττα, εἶνε ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εἶχεν ἀνεκάθεν μεγάλην ἀγάπην εἰς τὰ στρατιωτικά. Συζευθεῖσα ἐν ἔτει 1795 εἰς γάμον μετὰ τοῦ ταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ Xaintrailles, ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς ἐκστρατείας καὶ ἀπεκόμισε βαρείας τινὰς πληγὰς.»

Ἀξία μνηεῖας εἶνε καὶ ἡ Ἀγγλὶς Φοίβη Ἔσσελ, ἣτις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπηρετήσεν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ἐν τῷ 5ῳ συντάγματι τοῦ πεζικοῦ, εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης ἔλαβε μέρος εἰς πολλὰς ἐκστρατείας, μάλιστα δὲ τῇ 11 Μαΐου 1745 κατὰ τὴν παρὰ τῇ βελγικῇ κώμῃ Fontenoy συγκροτηθεῖσαν μάχην ἐπεδειξάτο ἕκτακτον ἀνδρείαν, ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως Γεωργίου Δ' ἰσόβιον σύνταξιν καὶ ἀπέθανε τῷ 1821 ἐν ἡλικίᾳ 108 ἐτῶν. Πάντα ταῦτα ἀναγράφονται καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως Brighton.

Ὅμοιαν, ἀκατάσχετον κλίωσιν πρὸς τὰ στρατιωτικά εἶχε καὶ ἡ Σκωτὶς Μαρία Κλάρκ, ἣτις μετεμφισμένη ὡς ἀνήρ ὑπηρετήσεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Richalson ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη ἐν τῷ στρατῷ λιαν ἀνδρείας καὶ ἠτοκτόνησεν ἅμα ὡς ἀνεγνωρίσθη τὸ γένος τῆς. Ἡ Μαρία Δουγκάν, ὡσαύτως Σκωτὶς, διεκρίθη ἐπ' ἰσῆς, ὡς ἀνδρείος στρατιώτης, κατὰ τὸν ἐναντιὸν τῆς Γαλλίας πόλεμον, μαχομένη παρὰ τῷ πλευρῷ τῆς συζύγου τῆς. Ὁ δοῦξ τῆς Ἰόρκης, μαθὼν τὰ

ἀνδραγαθήματα τῆς γυναικὸς ταύτης, ἐξέφρασε πρὸς αὐτὴν τὸν θαυμασμόν του καὶ παρέσχεν αὐτῇ λαμπροτάτας τιμὰς. — Ἐνταῦθα πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἄλλην τινὰ «Μαρίαν», ἡρωίδα ἐξ Οὐγγαρίας, τὴν Maria Pesko, ἣτις ἐν ἔτει 1716—1718 ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Eugen ὡς Οὐσσάρως μετὰ θαυμαστῆς ἀνδρείας, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν Μαρίαν Lebstück, τὴν ἀνδρειοτάτην καὶ μάλιστα περιβόητον ἐξ ὅλων τῶν πολλῶν γυναικείων στρατιωτῶν τοῦ οὐγγρικοῦ στρατοῦ τοῦ ἔτους 1848. Ἡ Μαρία αὕτη δεῖξεν ἕκτακτον ἀνδρείαν ὡς εὐζωνος ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρολος κατὰ τὴν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Βιέννης μάχην, ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ τῷ Πρεσβούργῳ, ἐνθα πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐνέπηρσε μίαν γέφυραν ὑπὸ τὰ ὄμματα μιάς ἐχθρικῆς φρουράς. Βραδύτερον δὲ ἔλαβε τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ διὰ τὴν ἀπαράμιλλον ἀνδρείαν; ἢν ἀνέπτυξεν ἐν τινὶ ἀγῶνι πρὸς τρεῖς θαυρακοφόρους ἰπτεῖς. Σύγχρονοι καὶ συστρατιῶται τῆς Μαρίας ταύτης εἶναι καὶ ἡ ὁμόνυμος αὐτῆς Μαρία Szentpali καὶ ἡ Ἀπολλωνία Jagello.

Δέκα πέντε ἔτη μετὰ ταῦτα, ἐν ἔτει 1863, ἔτρεχεν ἀνὰ τὰ αἰμοβαφῆ ἐδάφη τῆς πάλιν ἐπαναστατησάσης Πολωνίας ἄλλη πάλιν Μαρία, ἡ δεσποινὴς Πουστοβοϊτῶφ, ὡς λοχαγὸς τοῦ ἔθνικοῦ στρατοῦ καὶ ὑπασπιστῆς τοῦ διοικητοῦ Μαριάνου Λάπγεβιτς. Ἀλλὰ πρὸ τῆς κυρίας ταύτης ἔπρεπε νὰ μνημονεύσωμεν τὴν μητέρα τοῦ Ναπολέοντος, Lätitia Bonaparte, ἣτις ἐν ἔτει 1767 ἐν τῷ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνι τῆς Κορσικῆς κατὰ τῆς Γαλλίας παρεῖχεν εἰς τὸν σύζυγόν τῆς Carlo ὡσαύτως ὑπηρεσίας ὑπασπιστοῦ καὶ μάλιστα μετὰ πασιδωμάστου συνέσεως καὶ ἀνδρείας. Ὅτι δὲ μετὰ τῆς μητρὸς τοῦ Ναπολέοντος καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκ Κορσικῆς γυναικὲς ἐμάχοντο γενναίως εἶνε ἐπ' ἰσῆς ἀναμφίβολον ὡς καὶ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὸν πόλεμον τῶν πολιτειῶν τῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς (1862—1865) εἰς τὰς τάξεις ἀμφοτέρων τῶν στρατῶν ἴσταντο μαχομένοι πλείστοι ὅσαι γυναῖκες καὶ νεάνιδες.

Ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων γνωρίζομεν πρὸς τούτοις ὅτι ἡ Ἄδιλε Χανούμ κατὰ τὸν ρωσοτουρκικὸν πόλεμον ἐν ἔτει 1877 ἐπολέμησε ὡς διοικητὴς ἐνὸς σώματος ἐδελοντῶν, ὅπερ εἶχεν ἐξοπλισθῆ ἰδίως ἀναλώμασι, διὰ δὲ τὴν ἐξοχὸν αὐτῆς ἀνδρείαν καὶ στρατηγικὴν ἰκανότητα δις ἐτιμῆθη διὰ παρασῆμων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Κατὰ τὸν αὐτὸν πόλεμον ἡ Ἀραβὶ Benjeh ἐκ Βαγδατοῦ ἀνήλθε μέχρι τοῦ βαθμοῦ γιουτζίπασσι (λοχαγοῦ), ἀλλὰ πληγωθεῖσα βαρῶς ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἦτο γυνὴ καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ γίνωσιν ἔρευνα πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ ἄλλων «τοιούτων πολεμιστῶν».

Ἡ δεσποινὴς Catin, ἡ ἡρωὶς τοῦ Τογκίνου, δὲν εἶχεν ἀνάγκην οὔτε καν νὰ μεταμφισθῆ, ἀλλ' ἐπολέμησε μὲ γυναικεῖα ἐνδύματα καὶ ἔλαμβανε καὶ πολλὰ παράσημα διὰ τὴν ἀνδρείαν τῆς.

Ἄλλ' ὡς προειπομένη αἰ ὡς στρατιῶται διακριθεῖσαι γυναῖκες εἶναι ἀναρίθμητοι, διὰ δὲ τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν ἠδελήσαμεν μόνον, χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνώσταιν, νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς τοὺς τύχων νομιζοντας ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι ἐκ φύσεως προωρισμένη διὰ τὸ μαγεῖριον, ὅτι πολὺ ἀπατώνται. Διὸ περαινόμεν τὴν βραχεῖαν ταύτην μελέτην μὲ τὸ λόγιον ἐκεῖνο τοῦ Γαριβάλδη (τοῦ ὁποιοῦ ἡ σύζυγος ὡς γνωστὸν ἦτο μία ἐκ τῶν ἐξοχωτάτων τῆς ἱστορίας ἡρωιδῶν, διακριθεῖσα οὐ μόνον ἐπὶ ἐκτάκτῳ «ἀνδρείᾳ» ἀλλὰ καὶ ἐπὶ θαυμαστῇ στρατηγικῇ ἰκανότητι), ὅτι: ἡ γυνή, μεθ' ὅλην τὴν ἑσπεριν τῶν ἀνδρῶν, εἶνε καὶ μένει τὸ τελειότατον πλάσμα ἐπὶ τῆς γῆς.

κ. Δ. Ζ. εἰς Βελεσσά, κ. Θ. Ε. εἰς Ἄμισόν. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ σὰς εὐχαριστοῦ-
μεν θερμότερα. — δεσπ. Α. Δ. εἰς Βάρναν. Τὸ τίμημα ἐλήφθη περὶ δὲ τῆς ἄλλης αἰτή-
σεως σὰς θὰ σὰς γράψωμεν ἰδιαίτερος. —
κ. Θ. Ε. εἰς Τερφέστην. Ἐλήφθησαν ἐγκαίρως
καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν, τὸ αἰτηθὲν τεῦχος θὰ

λάβετε. — κ. Ν. Ε. Μπ. εἰς Ζαγαζῆκ. Ἐλήφ-
θησαν καὶ λιαν προσεχῶς θὰ σὰς γράψωμεν
— κ. Π. Μ. εἰς Ὀδησσόν. Ἐλήφθημεν. —
κ. Γ. Κ. Κωνσταντοῦ. Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ
τὰς εὐγενεῖς ὑμῶν ἐνεργείας. — κ. Κ. καὶ Θ.
εἰς Βακοῦ. Θὰ σὰς ἀποσταλώσιν κατ' αὐτάς.
— κ. Π. Δ. Π. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθημεν

ὅτι ἐκόλωσε θὰ εὐρεθῶσιν καὶ οἱ λοιποὶ ὅπως
σὰς ἀποτελλεται τὸ φύλλον ἄδλαστον. —
κ. J. Z. εἰς Βατούμ. Ἐλήφθησαν ἀμφότερα
αἱ ἐπιστολαὶ σὰς μετὰ τῶν χρημάτων καὶ σὰς
εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς πληροφορίας σὰς. Ἐπι-
στολήν μας λαμβάνετε. — κ. Ν. Ν. εἰς Φολέστιον.
Ἐλήφθησαν καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν.